

PITANJA I ODGOVORI

UVOD

Plan i program mjera specifične zdravstvene zaštite iznimno je važan dokument koji definiira sadržaj i opseg postupaka koji su standard u postupanju u specifičnoj zdravstvenoj zaštiti. Mjerodavne stručne institucije prate izloženost štetnostima, zahtjeve radnog mjesta, sve druge osobitosti vezane uz rad, moguća oštećenja te sukladno tome provode se dijagnostički postupci i neposredni pregledi organa i sustava koji su najviše izloženi mogućim oštećenjima. U skladu s dobrom praksom, iskustvom u drugim zemljama koje imaju uređenu zaštitu zdravlja na radu dugi niz godina, kao i zapažanjima mjerodavnih stručnjaka, izrađuje se, uređuje i prilagođava plan i program mjera specifične zdravstvene zaštite kako bi se na najbolji i stručno prihvatljiv način u određenim razdobljima utvrdilo zdravstveno stanje radnika. Na taj način utvrđuju se ne samo bolesti nego i odstupanja koja nisu prihvatljiva i koja dugoročno mogu biti podloga razvoju bolesti ili bolesnih stanja.

Specifična zdravstvena zaštita u Republici Hrvatskoj već dugo razdoblje nije bila u sklopu prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja. Kako je zakonskim propisima koji su u primjeni od 1. siječnja 2008. godine specifična zdravstvena zaštita postala pravo iz obveznog zdravstve-

nog osiguranja, potrebno je ovaj segment zdravstvene zaštite što kvalitetnije urediti. S obzirom da postoji suglasje svih mjerodavnih institucija koje se bave zaštitom zdravlja na radu, treba očekivati kvalitetne pomake u uređivanju ove problematike u vremenu koje dolazi. Uređenje propisa i usklađenje s propisima Europske unije donijet će sigurno određene novine kao i neka bolja rješenja u očuvanju zdravlja radnika.

Uzimajući u obzir da je broj specijalista medicine rada nedostatan u odnosu na broj utvrđen Mrežom ugovornih subjekata medicine rada, potrebno je racionalno implementirati stručne resurse u funkciju specifične zdravstvene zaštite. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljem tekstu: Zavod) nastoji u sklopu ugovornih odnosa rasteretiti specijaliste medicine rada poslova koje mogu obavljati doktori medicine drugih specijalnosti kako bi sve raspoloživo vrijeme bilo u funkciji preventivnih aktivnosti i obavljanja postupaka koje može raditi samo specijalist medicine rada. Provedbeni akti Zavoda tako su i definirani na obostrano zadovoljstvo. Međutim, nužno je pronaći načine veće prisutnosti specijalista medicine rada na radnim mjestima radnika, u tvornicama i drugdje, kako bi neposrednim uvidom u poslovne procese i možebitne izloženosti određenim štetnostima mogli davati stručne preporuke poslodavcima za njihovo otklanjanje

kao i neposredno provoditi neke preventivne i edukativne aktivnosti upravo na mjestu gdje su radnici eksponirani štetnostima. Također timski rad s ostalim stručnjacima koji brinu o zaštiti i sigurnosti na radu dodatno bi unaprijedio ovaj iznimno važan posao u očuvanju zdravlja radnika. To svakako uključuje i neke nove preventivne aktivnosti za koje specijalist medicine rada ima stručna znanja i vještine.

1. Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture učestalo se obraćaju pomorci koji rade na stranim brodovima sa zahtjevom da im se u slučaju ozljede na radu popuni, odnosno ovjeri tiskanica o ozljedi na radu. Koji je ispravan postupak prijavljivanja ozljede na radu ove skupine osiguranika?

Sukladno članku 37., stavku 1. i 4. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, osiguranik koji samostalno osobnim radom obavlja djelatnost sam podnosi prijavu za slučaj ozljede na radu. S obzirom da u navedenom slučaju pomorac koji plovi na stranom brodu nije u radnom odnosu, već je sam obveznik doprinosa, sukladno predmetnoj odredbi sam pokreće postupak utvrđivanja i priznavanja ozljede na radu podnošenjem prijave Područnoj službi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, nadležnoj prema mjestu prebivališta.

2. Snosi li Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje troškove preventivnih pregleda profesionalnih vozača?

Osnovom dostavljenih pojašnjenja mjerodavnih institucija, vezano uz primjenu Pravilnika za vozača i kandidata za vozače, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje će snositi troškove pregleda vozača u skladu sa člankom 23., stavkom 2., točkom 45. i stavkom 3., točkom 45. važeće Odluke o standardima i normativima prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti s osnovama za sklapanje ugovora ako su poslovi vozača kojima je upravljanje vozi-

lom osnovno zanimanje obuhvaćeni procjenom opasnosti koju je poslodavac izradio sukladno članku 3. važećeg Pravilnika o izradi procjene opasnosti (N.N., br. 48/97., 114/02., 126/03. i 144/09.), a u svezi sa člankom 6. Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima rada (N.N., br. 5/84.).

Odredbom članka 6. Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima rada propisan je postupak kojim se pojedini posao može utvrditi poslom s posebnim uvjetima rada. Vezano uz obavljanje poslova vozača kojima je upravljanje vozilom osnovno zanimanje, poslodavac ostvaruje pravo zatražiti od ugovorne specijalističke ordinacije medicine rada mišljenje da su poslovi vozača u tvrtki poslodavca poslovi s posebnim uvjetima rada. Na temelju tog zahtjeva specijalistička ordinacija medicine rada treba zatražiti od Ministarstva rada i mirovinskog sustava, Uprave za rad i tržište rada suglasnost da se radi o poslovima s posebnim uvjetima rada.

Temeljem prikupljene dokumentacije koja se sastoji od mišljenja specijaliste medicine rada te suglasnosti navedenog Ministarstva, poslodavac može posao vozača proglasiti poslom s posebnim uvjetima rada. Nakon ovako provedenog postupka, nadležna ugovorna ordinacija medicine rada koju je odabrao poslodavac za svoje radnike može utvrđivati zdravstvenu sposobnost vozača kao radnika na poslovima s posebnim uvjetima rada. Pregledi se obavljaju u rokovima propisanim važećim Pravilnikom o zdravstvenim pregledima za vozača i kandidata za vozača.

3. Osiguranik smatra da mu je neosnovano zatvoreno bolovanje s osnove ozljede na radu. Što može poduzeti?

Početak, trajanje, odnosno prestanak privremene nesposobnosti osiguranika za rad zbog ozljede na radu utvrđuje izabrani doktor opće/obiteljske medicine sukladno članku 24. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, a u svezi sa člankom 33. važećeg

Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (nastavno: Zakon).

Dužinu trajanja bolovanja izabrani doktor utvrđuje ovisno o vrsti ozljede, odnosno bolesti, a najdulje do roka utvrđenog Pravilnikom o rokovima najduljeg trajanja bolovanja ovisno o vrsti bolesti. Nakon proteka utvrđenog roka pravo na bolovanje i duljinu trajanja bolovanja osiguranika utvrđuje ovlaštenu doktor Hrvatskog zavoda za zdravstvenog osiguranje.

Osnovom članka 34. Zakona, osiguranik koji je nezadovoljan ocjenom izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite o pravu na korištenje bolovanja ima pravo uložiti prigovor nadležnoj Područnoj službi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

U povodu izjavljenog prigovora Područna služba Zavoda obvezna je provesti nadzor nad korištenjem bolovanja u skladu s odredbom članka 33., stavka 5. Zakona i članka 14., stavka 1. Pravilnika o ovlastima i načinu rada ovlaštenih doktora i liječničkih povjerenstava te u roku od 15 dana od dana zaprimanja prigovora dostaviti osiguraniku obavijest u pisanom obliku o načinu i postupku ostvarivanja prava po prigovoru.

Ako se temeljem provedenog nadzora utvrdi da bolovanje nije medicinski opravdano, ovlaštenu doktor Zavoda obvezan je odmah donijeti nalaz, mišljenje i ocjenu kojom ujedno utvrđuje datum radne sposobnosti osiguranika osnovom koje će izabrani doktor prekinuti bolovanje osiguranika.

Osiguranik nezadovoljan nalazom, mišljenjem i ocjenom ovlaštenog doktora Zavoda ima pravo u nadležnoj Područnoj službi Zavoda prema mjestu svojeg prebivališta zatražiti izdavanje rješenja u upravnom postupku, a u kojem rješenju će biti sadržana i uputa o pravnom lijevu vezano uz mogućnost ulaganja žalbe drugostupanjskom tijelu Zavoda. Ako osiguranik uložiti žalbu, Direkcija Zavoda kao drugostupanjsko tijelo, primjenjujući odredbe Zakona o općem upravnom postupku, može ovisno o utvrđenim činjenicama:

a) prvostupanjsku odluku Zavoda poništiti ili ju izmijeniti,

b) žalbu kao neosnovanu odbiti.

Drugostupanjsko rješenje Zavoda kojim se odlučuje o pravu osiguranika na bolovanje postaje izvršno dostavom rješenja osiguraniku, a sukladno članku 133., stavku 3. važećeg Zakona o općem upravnom postupku.

Protiv drugostupanjske odluke Zavoda nije dopuštena žalba, već se protiv nje može pokrenuti upravni spor u skladu sa člankom 108. Zakona.

4. Je li poslodavac, osnovom izjave radnika te priložene povijesti bolesti, dužan ispuniti prijavu o ozljedi na radu i dostaviti ju Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje iako je, među ostalim, proteklo više od 8 dana od dana kada je, prema navodima radnika, nastala ozljeda na radu?

Sukladno provedenim pretragama i dostavljenim nalazima utvrđene su ozljede za koje radnik tvrdi da su posljedica doživljenog pada prilikom dolaska na posao, a o kojem nije nikog ranije izvjestio.

Sukladno članku 37., stavku 2. Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti (N.N., br. 1/11., 153/11., 51/12., 126/12. i 147/12. – nastavno: Pravilnik), prijavu o ozljedi na radu poslodavac je obvezan podnijeti po službenoj dužnosti ili na traženje ozlijeđenog ili oboljelog radnika.

Rokovi za podnošenje prijave regulirani su odredbom članka 43. Pravilnika. Sukladno navedenoj odredbi prijavu za ozljedu na radu moguće je podnijeti i u objektivnom roku od tri godine od isteka roka od osam dana od dana nastanka ozljede.

Uz prijavu o ozljedi na radu poslodavac može dostaviti pisano pojašnjenje o okolnostima nastanka predmetne ozljede, odnosno svoje mišljenje vezano uz nastalu ozljedu ili stajalište

da se u predmetnom slučaju ne radi o ozljedi na radu, a koje će nadležno tijelo u provođenju postupka utvrđivanja činjenica vezanih uz nastanak ozljede ocijeniti zajedno s dostavljenom ostalom dokumentacijom (medicinskom dokumentacijom, eventualnim izjavama svjedoka, izjavom ozlijeđenog osiguranika, zapisnikom o inspekcijskom nadzoru, policijskim zapisnikom o očevidu i sl.).

U postupku utvrđivanja činjenica zbog priznavanja ozljede na radu može se zatražiti i stručno-medicinsko mišljenje ovlaštenog dok-

tora Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, kao i mišljenje nadležnog doktora specijaliste medicine rada, odnosno mišljenje Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu.

Nakon što nadležno tijelo u provedenom postupku utvrdi sve relevantne činjenice i okolnosti koje su bitne za pravilno rješavanje, donijet će odluku kojom se osiguraniku osnovom pretrpljene ozljede priznaju ili ne priznaju prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu.

*Veronika Laušin, dr. med.
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*